



De Erfgoedmonitor

Home > Onderwerpen > Gebouwde rijksmonumenten

Gebouwde rijksmonumenten



Op 31 december 2019 waren er 61.863 gebouwde rijksmonumenten opgenomen in het Monumentenregister. Rijksmonumenten zijn monumenten van nationale betekenis.

Het Monumentenregister

Het Monumentenregister bevat gegevens van alle monumenten in Nederland die door het Rijk zijn aangewezen als beschermd monument. Monumenten die door gemeenten en provincies zijn beschermd zijn niet in het Monumentenregister opgenomen. Een monument dat is ingeschreven in het register heeft de beschermde status vanaf de datum van inschrijving. Is de aanwijzingsprocedure nog niet afgerond dan heeft het een zgn. 'voorbeschermd status' en is het object nog niet beschermd.

Omvang bescherming

Onder de bescherming vallen de onroerende zaken die expliciet in de omschrijving van het monument zijn vermeld. De bescherming van het monument omvat de gehele onroerende zaak, zoals fundering, gevel en gevelonderdelen (bijv. ook stoep, trap of bordes), draagconstructie, kap, vloeren, vloerafwerking en interieur (bijv. plafond, wandafwerking, trappen, deuren en schouwen). Niet onder de bescherming vallen objecten of zaken die alleen in de inleiding op de monumentomschrijving of alleen in de complexomschrijving worden genoemd.

Geschiedenis Monumentenregister

Gerelateerd nieuws



13 t/m 15 september is het
weer Open Monumentendag

22 augustus 2019



De Open Monumentendag
komt er weer aan!

18 augustus 2016



Nieuwe Atlas voor
Gemeenten is uit!

28 mei 2015

Het huidige Monumentregister vindt haar oorsprong in de Monumentenwet van 1961 waarmee de opbouw van een landelijk 'Register van beschermde monumenten' mogelijk werd gemaakt. Het register werd in het begin van de jaren '80 van de twintigste eeuw gedigitaliseerd.

Beschermingsprocedure niet langer op aanvraag

Een monument kan worden aangewezen indien:

1. het monument past in een aanwijzingsprogramma zoals vastgesteld in de Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2013 (de Nieuwe Hollandse Waterlinie; monumenten uit de wederopbouwperiode 1959-1965), of
2. het monument vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde kan worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend monument van de Nederlandse architectuur, stedenbouw, landinrichting, bouwtechniek of ruimtegebonden kunst én vanwege zijn hoge zeldzaamheid een onmiskenbare aanvulling vormt op de lijst van beschermde monumenten.

Vanwege een wijziging in de Monumentenwet 1988 per 1 januari 2012 zal de minister van OCW niet langer op aanvraag een procedure starten voor het aanwijzen van een rijksmonument. Er kunnen nog wel suggesties voor aanwijzing gedaan worden, maar de procedure voor aanwijzing wordt niet meer vanzelfsprekend gestart.

Aandachtspunten bij aanwijzing

Bij de aanwijzing van een monument wordt rekening gehouden met de mate waarin het monument een positief behoudsperspectief heeft, zowel technisch als functioneel. Ook de mate waarin het monument een positieve invloed heeft op de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving speelt een rol.

Erfgoed op de kaart

De RCE heeft een interactieve kaart ontwikkeld waarop zowel de archeologische als gebouwde rijksmonumenten, wederopbouwgebieden, beschermde stad- en dorpsgezichten, het werelderfgoed en de musea in Nederland samen getoond kunnen worden. Via de legenda is het mogelijk de kaartlagen aan te passen en in- of uit te zoomen. Daarnaast is het mogelijk de topografie van 1900 en kadastrale minuutplans uit 1811-1832 als kaartlagen te gebruiken. Open hier de [kaart](#) en de [handleiding](#) voor het gebruik hiervan. Kaartlagen van eerdere perioden (vanaf 1200) zijn in te zien via de [Kaart van de Verstedelijking](#).

Indicatoren bij dit onderwerp

Gebouwde rijksmonumenten - actuele stand

Van de in totaal 61.836 gebouwde rijksmonumenten behoren 7.388 tot de categorie 'boerderij'. De meeste van deze rijksmonumentale boerderijen bevinden zich in Gelderland (1.113) en Limburg (995). Noord-Holland heeft in totaal de meeste rijksmonumenten: 14.012.

Gebouwde rijksmonumenten - aantal

Eind 2019 waren er 61.863 gebouwde rijksmonumenten in Nederland. Sinds 2007 ligt de focus bij aanwijzing op de wederopbouwperiode.

Gebouwde rijksmonumenten - aantal per categorie

Het rijksmonumentenbestand (61.863) bestond eind 2019 voor meer dan de helft (51,3%) uit objecten in de categorie 'woningen en woningbouwcomplexen' (31.728).

Rijksmonumenten - nabijheid

Rijksmonumenten zijn in Nederland, met uitzondering van Flevoland, bijna overal tamelijk nabij te vinden. De dichtheid van gebouwde rijksmonumenten is het grootst in de grote steden, die van archeologische rijksmonumenten vooral in de oostelijke helft van het land.

Wederopbouwmonumenten 1940-1958 - top 100

In 2007 zijn 100 panden uit de wederopbouwperiode 1940-1958 aangewezen als rijksmonument door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Wederopbouwmonumenten 1959-1965 - top 90

In 2013 zijn 90 panden uit de wederopbouwperiode 1959-1965 aangewezen als rijksmonument door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).